

ERIKAN EMI MITOHO KE EKỌŃ

2 Chronicles 32:1-23; 2 Ndidem 19:14-37

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 344

Eke Mkparawa

IKỌ IBUOT: “Jehovah Abasi nnyin odu ye nnyin ndinyaña nnyin, ndinyuñ ñwana ekọñ nnyin” (2 Chronicles 32:8).

Ndisin Idem Nnam Ẹkpọ Abasi

Ndinam utom ubak-esit nọ Abasi ikenyeneke itie ke uwem Hezekiah. Kot ọyọhọ ukpep-ńkpọ 340 nnyuñ kpẹp baña mkpọsọñ nti utom emi enye akanamde. Edidiọñ Abasi kpukpru ini etiene mmọ eke enamde ńkpọ enọ Abasi ke ofuri esit; ndien kpa nte Hezekiah, mmọ ñko eyekut unen.

Ata ediwak ini ke mme owo etọñode ndinam utom Abasi, Satan eyesaña ekpere onyuñ odomo ndibiọñ utom oro. Ini kiet, Jesus ama ọnọ mbuk abaña owo emi ọkọtode nti mkpasip ke inwañ. Edi ke okoneyo, asua ama editọ ndiọ mkpasip ke otu ibokpot oro ndien adaha ọnyọñ (Matthew 13:24, 25).

Mbure Idiọk Edidem

Ke ukpep-ńkpọ emi, nnyin imokut ite ke owo usua ama edi onyuñ odibe ekpere man ọbiọñ eti edidem Hezekiah ke utom Abasi esie. Sennacherib, edidem Assyria, ama edi ye udim ekọñ onyuñ anam nna ekpere mme obio ibibene Judea, onyuñ ekere ndida mmọ. Yak kaña, nte enye ikekanke ke ediwak mkpọsọñ ekọñ ke eyo esie? Ẹwañwadinso ye akwa udim ekọñ esie emi ewakde ebe mkpọsọñ owo 185,000 enye ama obure ete, “Baba abasi idut ekededi, mme eke obio ekededi akanam mikekemeke ndisio ikọt mmọ ke ubọk mi,... ñwañwadinso Abasi mbufo idikemeke ndisio mbufo ke ubọk mi?” Nso ke Sennacherib akañwana nditiñ? Nte enye ọkọdọhọ ete ke Abasi Hezekiah ikenyeneke odudu nte mme abasi idut mme okpono-ndem (2 Ndidem 19:12, 13) ? Yak nnyin ise.

Kpukpru se edidem Sennacherib eketiñde abaña Hezekiah ikotimke ifina enye, edi ke ini ekebode mme ñwed emi ọkọyọhọde ye mme isuñi emi ekesuñide Jehovah Abasi Israel emi Hezekiah akamade, okokponode, akanamde ńkpọ Esie, okonyuñ okopde uyo Esie, oro ekedi ata akamba usọñ-enyin.

Mbuọtidem Hezekiah

Nte Hezekiah ama ọdọñ mbon ekọñ esie ewọrọ eka ini kiet ekeñwana ye asua emi sia enye ama okotim udim ekọñ esie nte ọfonde? Ema emek mme etubom ekọñ, ebọp mme ibibene, enam ata ediwak ńkpọ ekọñ. Kpukpru ńkpọ ema edu ke mbeñidem, edi Hezekiah ikọbuọtke idem ke kpukpru mme ńkpọ oro.

Ke efak obio oro, enye ama ọdọhọ mbon ekọñ esie ete ekunyene ndik ebaña edidem mme akwa udim ekọñ emi edude ye enye koro “eke edude ye nnyin ekponde ekan eke edude ye enye.” Sennacherib ọkọbuọt idem ke odudu akwa udim ekọñ esie; edi Hezekiah ọkọdọhọ ete “Jehovah Abasi nnyin odu ye nnyin ndinyaña nnyin, ndinyuñ ññwana ekọñ nnyin.” Nso utọ ikọ nsọñidem emi okotode ada-usuñ mmọ! Ema esio kpukpru ndik efep ke udim ekọñ Judah, koro mmọ ema enyene mbuọtidem ke ada-usuñ mmọ.

Mme Ada-Usuñ Emi Enamde Akpanikọ

Nnyin ikpenyene esit ekọm adaña didie mfin inọ mme ada-usuñ emi etuakde eda enọ Abasi, enyuñ edemerede esit nnyin ndibuọt idem ke Abasi Hezekiah! Edieke nnyin inyenede akwa mfọn-iso ndinyene mme ese-utom mme ọbọk-erọñ ye mme ọkwọrọ Eti-Mbuk emi ebuọtde idem ye Abasi ke adañemi etiede nte asua ọsọñ odudu akan, yak nnyin idara mmọ inyuñ “ikpono mmọ eti-eti ke ima ke abaña utom mmọ” (1 Ẹwed Thessalonica 5:13).

Kpukpru ini esidu mmọ emi esiñwanade ndinyeñe mbuọtidem mmọ eke eberede ye Abasi ye ada-usuñ mmọ. Owo eyedọhọ ete, “Afo unyeneke nditiene item esie,” me nte Sennacherib eketiñde ete, “ekuyak Hezekiah abiaña mbufo, ekunyuñ eyak enye esin mbufo enam ... ekunyuñ enim uyo esie ke akpanikọ.” Edi nnyin imọfiọk ite Abasi odu ye mmọ oro Enye ama ekemek ndikpeme otu-erọñ, nte edi unen ye ubiọñ-utom nnyin ndibere ofuri-ofuri ke se mmọ ebierede.

Akam Nte N̄kpọ-Ekọn

Edi ikenyeneke erikan kaña, koro n̄kpọ okosuk ọsọsuhọ ndinam. Nditin̄ mme ikọ nsọn̄o-idem aka anyan usuñ ke ndimenere mmem-mmeme owo ke enyọn̄. Ikọ ndọnesit kiet, aka anyan ke ndimenere mbuotidem owo emi ama ekemem. Edi n̄kpọ odu ọnọ nnyin ndinam akan ndidọhọ owo udọn̄o ete “O, idem eyesọn̄ fi!” N̄kpọ odu akan ndisak imam mme ndikọm ubọk mme ndida etuek flawa nsọk owo emi mikemeke aba ndiwọrọ añwa, emi osuk añwanade ekọn̄ ye udọn̄o ye mmem-idem. Mme n̄kpọ oro edi se itimde ifọn̄, edi n̄kpọ-ekọn̄ eke ọfọnde akan osuk ododu emi nnyin inyenede ndida n̄n̄wana ye asua. Emi edi n̄kpọ-ekọn̄ akam, n̄kukure n̄kpọ-ekọn̄ emi ekemede ndisuhọde asua nnim, idighe usọp-usọp akam eke ebọnde ke ekpri ini kiet mme iba, edi utọ eke ebighide enyuñ eyirede tutu ibọrọ edi.

Jacob ama ọbọn̄ tutu eyo esiere ndien ema ebọrọ akam esie (Genesis 32:24). Elijah ama ọbọn̄ akam ikatiaba mbemiso enye enyene se esit esie okoyomde (1 Ndidem 18:43). Hannah ama aka iso ke akam ye mmọn̄-eyet ke iso Abasi tutu akam esie okut unen, ndien enye, “iduhe aba ke mfuhọ” (1 Samuel 1:10-18). Ndibọn̄ akam ke utọ usuñ oro ada ibọrọ edi mfin.

Akam Hezekiah

Nte nnyin isuk ikerede ibaña edidem Hezekiah, osuk etie nte imọn̄ ikut nte enye ebede oduk ke ufọk Abasi. Iso esie owut uyọhọ esit esie ndien ke ubọk esie enye akama n̄wed emi Sennacherib, edidem Assyria ekewetde nditọk nnyuñ nsuñi Abasi Israel. Imokut nte Hezekiah ọtọn̄de edọn̄ ke akam; imokop uyo ọdọhọde ete, “Jehovah Abasi Israel, ... afo ke idem fo ikpọn̄-ikpọn̄ edi Abasi.” Ke akam esie enye onyime ete ke edidem Assyria ama osobo mme idut ye mme obio eken onyuñ esin mme abasi mmọ ke ikañ. Enye adian ete “koro mmọ mikedighe abasi, edi edi se ubọk owo ekenamde, kpa eto ye itiat: mọdo ekesobode mmọ.” Enye ekpe ye Abasi ete: “Nyaña nnyin sio enye ke ubọk, ndien kpukpru mme idut ererimbot eyefiok ete ke afo edi Jehovah Abasi, afo ikpọn̄-ikpọn̄”

Abasi iditreke ndibọrọ akam emi ọwọrọde ke ọwọn̄-esit owo eke ekperede Abasi, nte Hezekiah akanamde. Abasi ama ọdọn̄ isuñ-utom oto ke ọtọ Isaiah, anditin̄ ntiñ-nnim ikọ Abasi ọkọdọhọ enye ete, “Mokop se afo ekekpede mi ubọk abaña Sennacherib” (2 Ndidem 19:20). Abasi ama ọdọhọ ete ke Sennacherib inyeneke ndiduk ke obio oro, idinyuñ itopke baba idañ kiet isin do inyuñ idaha otu-ekọn̄ idi enye ke iso, edi enye eyesaña ọnyọn̄ kpa ke usuñ oro akasañade edi. “Ami nyenyuñ n̄kpeme obio emi, nnyuñ nnyaña enye mbaña idem mi, ye David owo mi.”

Erikan

Hezekiah ama añwana ekọn̄ oro ke edọn̄ esie, ndien erikan ama odu ke iso. Ikotopke baba ikañ, inyuñ itopke baba idañ, baba nsuñ-ikañ ekọn̄ ikwọrọke ke nna ekọn̄ mme asua. Ke okoneyo, ke ini udim ekọn̄ Abasi esuk edude ke nduok-odudu, angel Abasi ama asaña ebe ke nna-ekọn̄ mme asua. Ke usenubọk ke ini ikọt Hezekiah edemerede, mmọ ema ekut mme okpo 185,000 ke nna ekọn̄ mme asua! Sennacherib, akwa obure-mbure oro, ama afiak ọnyọn̄ ke obio esie ye but emi ekekande enye.

Mme Nsu Andidiok

Oro edi usuñ nte abasi ererimbot emi anamde n̄kpọ, enye ọn̄wọn̄ọ erikan, idara, inyene, emem ye uforo. Mmọ emi esinimde nsu esie ke akpanikọ ke ediwak ini, esitaba kpukpru se idide eti, kpukpru se ifọnde ye kpukpru se idotde ukpono. Abasi ererimbot emi ama okim ediwak mkparawa iban enyin, nte mmọ ema enyam uyai, edisana uwem ye nti uduot oto ke ndinim mme nsu andidiok ke akpanikọ ndien baba n̄kpọ kiet isuhọke ye mmọ ke mibọhọke mkpọfiok. Andidiok esida mme eñwọn̄ọ uwọrọ etop, mme ediwak okuk ye ekikere nte ke imekeme ndinam idiok-n̄kpọ ndien owo ikwe mmọ, abiaña mkparawa iren n̄ko.

Jehovah Abasi, Andikara Kpukpru

Ini enye emi, Abasi emi ọsọn̄de odudu akan Nisroch, edima abasi Sennacherib ema ekan Sennacherib. Nso eketibe? Nisroch abiaña fi, Sennacherib. Nso idi ntak emi afo muwọn̄okere utiene Abasi Hezekiah? Nso idi ntak emi muyimeke ete ke Enye kpa Enye ikpọn̄-ikpọn̄ edi Jehovah Abasi?

Sennacherib ama afiak aka ufọk Nisroch, ini kiet efen ndikpono imum ndem emi. Abasi ke Heaven okut kpukpru. Ekem ndien! Akpatre edi emi, afo Sennacherib ndikpono abasi fo mme abasi eñwen. Usuñ mbọm ebere abaha fi. Ifet afo ndikabare esit ebe ọkpọn̄ fi idahemi. Nditọ esie ema ewot enye kpa ke usen oro nte enye osuk odude ke ufọk abasi esie.

“Yak edi nte idiok owo anamde idiok ido utim ikikie, onyũ ebighi anyan uwem, edi ami mmotim mfiok nte ke edifon ye mmọ eke ebakde Abasi” (Ecclesiastes 8:12).

MME MBUME

1. Nso ke Hezekiah akanam ndikpeme mme obio esie? Nte mbuotidem esie ekesine ke mme nkpo oro?
2. Tiñ baña mme ikọ nsọñidem emi enye eketiñde ọnọ udim ekọñ esie. Nte mbon-ekọñ esie ema enyene mbuotidem ke idem ada-usuñ mmọ?
3. Nso ekedi mbure Sennacherib? Nte akananam ekan enye?
4. Nso utọ ñwed ke enye ọkọnọ esok Hezekiah?
5. Nso ke Hezekiah akanam ke enye ọbọde mmọ?
6. Didie ke enye ọkọdiọñ ete ke ebọrọ akam esie?
7. Sennacherib ọkọbuot idem ke nso?
8. Tiñ se ikotibede ke nna mme asua ke okoneyo.
9. Nso ekedi utit Sennacherib?
10. Nso ke ukpep-ñkpọ emi ekpep nnyin?